

Ἀχπάνω ἕναν κλαδὶν-τὸ δέντρον ἀσ' σὴ ρίζαν-τὰ μαλλία κττ. Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά. Ἐφύσεσεν ὁ ἄνεμον κ' ἔχπασεν τὰ δέντρα Τραπ. Ἐχπάγαν ἀσ' σὴν ἀέραν τὰ φυτὰ Κοτύωρ. Χαλδ. || Φρ. Ἀχπάνω τὴ γλῶσσα σ'! (ἀπειλή) Κερασ. Χαλδ. κ.ά. Ἡ καρδία μ' ἔχπάγεν (ἐτρόμαξα) Τραπ. Ἀχπάνει με ἢ κλαίῃ (μὲ πιάνουν κλάματα) Χαλδ. Ἀχπάνει με τὸ γέλος (μὲ πιάνουν τὰ γέλια) αὐτόθ. Ἐχπασαν τὰ σκόρδα (διετέθησαν ψυχρῶς πρὸς ἀλλήλους) Κερασ. || Παροιμ. Ἐκεῖ ποῦ δάκει ἀχπάνει ἢ δάκει καὶ ἀχπάνει (ἐπιτυγχάνει εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν του) Πόντ. Ἀς τ' ὄβρον μαλλὶν ἀχπάν' (ἀπὸ τ' ὄβρο μαλλὶ ξερριζώνεν ἐπὶ τοῦ ἱκανοῦ) Χαλδ. Ἀσ' σὸν ἄρκον ἀπάνω ἕναν μαλλὶν πα ν' ἀχπάντες καλὸν ἔν' (ὅτι παρὰ φιλαργύρου καὶ μικρὸν ὄφελος εἶναι κέρδος) Σάντ. Καὶ ἀμτβ. ξερριζώνομαι Πόντ. (Τραπ.): Φρ. Ἐχπασεν ἡ καρδία μ' (ἐτρόμαξα). Συνών. ἀπαχπάνω, ξερριζώνω. 2) Ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀχπάσκουμαι, ἀναχωρῶ, ξεκινῶ ἔνθ' ἄν.: Ἀχπάσκουμαι 'ς σὸν πόλεμον-'ς σὴν ξενιτείαν κττ. Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά. Ἐχπάστα νὰ πάγω 'ς σὸ παρχάριν Κερασ. Ἐχπάστε καὶ πάει Κοτύωρ. Ἐχπάσταμες καὶ θὰ ἐπέγναμεν αὐτόθ. Ἐχπασε νὰ πάη Ὁφ. Ἐκόμπωσε τὸ κορίτζ' καὶ ἐπῆρεν ἂ καὶ ἔχπασε (ἐκ παραμυθ.) Σούρμ. || Ἀσμ.

Ἀχπάδκεταν ὁ Ἀκρίτες μου νὰ πάγῃ κυνηγεύῃ Κερασ.

Ἀχπάδκεται ὁ στρατηγὸν καὶ πάγει 'ς τὸ σεφέριν Τραπ.

Ἐχπάστανε καὶ πάγουνε καὶ πάν 'ς σὴν ξενιτείαν Κερασ.

Καράβιν διλᾶρμάτωτον ἔχπάστεν 'ς σὴν Φρᾶγκίαν Τραπ. 3) Μεταφ. ἐνεργ. καὶ μέσ. φθείρομαι Πόντ. (Σινώπ. κ.ά.): Τὰ ροῦχα μου ἀποπάνου μου τζερίγανε, ἔχπάστανε Πόντ. Ἐχπασαν τὰ πεντόχλια (παντόφλες) Σινώπ.

ἀχπάραγμαν τό, Πόντ. (Ἀργυρόπ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἀχπάραμα Πόντ. (Κοτύωρ.) ἀχπάρασμαν Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀχπαράζω.

1) Αἰφνιδισμός, ἔκπληξις καὶ ὁ ἐκ τούτων τρόμος ἔνθ' ἄν.: Τ' ἀχπάραγμαν φέρ' ἀνατίνᾳγμαν (ἐκπτόησιν) Χαλδ.

2) Αἰφνιδία ἐπίσκεψις τοῦ γαμβροῦ μετὰ τὸ ξυρισμά του εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης δῆθεν πρὸς παραλαβὴν αὐτῆς Πόντ. (Χαλδ.)

ἀχπαράζω Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ παλαιοῦ ἀμαρτ. ἐκσπαράττω. Ἰδ. ἈνθΠαπαδόπ. ἐν Λεξικογρ. Δελτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 1 (1939) 13.

Ἐκπλήττω, ἐκφοβίζω, ξαφνίζω ἔνθ' ἄν.: Ἐβάρκιζες κ' ἔχπάραξές με (ἐφώναξες καὶ μὲ ἐτρόμαξες) Κοτύωρ. Χαλδ. Ἐχπαράγα ἀπέσ' 'ς σὸν ὕπνο μ' Κοτύωρ. Χαλδ. Εἶδεν ἕναν ὀφίδ' κ' ἔχπαράεν Ἀμισ. Χαλδ. || Παροιμ. Ἀρκον πα τὰ σαράντα χρόνᾶ μίαν ἀχπαράεται (καὶ ἡ ἀρκούδα 'ς τὰ σαράντα χρόνια μιὰ φορὰ τρομάζει ἐπὶ τοῦ σπανίως συμβαίνοντος) Σάντ.

ἀχπάραστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *ἀχπαραστός < ἀχπαράζω τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος σημασίαν στερητικὴν διὰ τῆς προπαροξυτονίας.

Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν ἐξέπληξέ τις.

ἀχπαρμὸς ὁ, Καππ. (Σινασσ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ζῆλος, προθυμία: Ἐχει ἀπάνω τ' ἕνα μέγα ἀχπαρμό. Ἐχω ἀχπαρμό 'ς τὰ γράμματα-'ς τὴν τέχνην κττ.

ἀχπαστός ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) ἀχπαστή ἡ, Πόντ. (Σταυρ.) ἀχπαστὸν τό, Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.) ἔχπαστὸν Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀχπάνω.

1) Ὁ δυνάμενος ν' ἀποσπασθῇ, νὰ ἐκριζωθῇ Πόντ. (Τραπ.): Ἀχπαστὰ λάχανα. 2) Ὁ ἀποσπασθεὶς, ὁ ἐκριζωθεὶς Πόντ. (Κερασ.) 3) Θηλ. καὶ οὐδ. οὐς., ἄσμα γαμήλιον ἀποχαιρετιστήριον τῆς νύμφης πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς κατὰ τὴν ἐκκίνησιν τῆς πομπῆς πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ Πόντ. (Σάντ. Σταυρ. Χαλδ.)

ἀχπαστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀχπαστός τοῦ ἀρκτικοῦ α προσλαβόντος σημασίαν στερητικὴν διὰ τῆς προπαροξυτονίας.

Ὁ μὴ ἀποσπασθεὶς, ὁ μὴ ἐκριζωθεὶς: Ἀχπαστα εἶναι τὰ σέυτελα (τεῦτλα).

ἀχραντος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Χαλδ.) ἀχράντα ἡ, Κύπρ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀχραντος.

1) Ἀσιπλος, ἀμόλυντος, ἀγνὸς ἔνθ' ἄν.: Ἀχραντὴ παρθένα. Ἀχραντο κορίτσι. Μὰ τ' ἀχραντα μυστήρια! (ὄρκος) σύνηθ. || Ἀσμ.

Λύν'νε καὶ τὰ ζωνάρᾱ 'του, γομών'ν ἄτα κουντέας, φορίζ'ν ἄτα τὸν ἀχραντον, τῆς Παναγῆς τὸ τέκνον

Χαλδ. 2) Θηλ. ἀχράντα οὐς., ὁ εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὰς ἑορτὰς προσφερόμενος ἄρτος, τὸ πρόσφορον Κύπρ. Συνών. ἀντίδωρο 2, ἄρτος 2, βλογιά, λειτουργιά, πρόσφορο.

ἀχρεῖα ἐπίρρ. λόγ. σύνηθ. ἀχρεῖα Πόντ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. ἀχρεῖος.

Κατὰ τρόπον αἰσχροῦ ἔνθ' ἄν.: Μοῦ φέρθηκε ἀχρεῖα σύνηθ.

ἀχρειάδικος ἐπίθ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. *ἀχρειάδα καὶ τῆς καταλ. -ικος.

Ἀχρειάνης 1, ὁ ἰδ.: Παιδὶ ἀχρειάδικο.

ἀχρειάνης ἐπίθ. Ἡπ. Κάμπ. Μεγίστ. Ρόδ. Σύμ.—Λεξ. Δημητρ. ἀχρειάν'ς Ἰμβρ. Δαρδαν. (Καλαφατ. Σίγ.) Μακεδ. (Ζουπάν.) ἀχρειγιάνης Ἀνδρ. ἀχρειγιάν'ς Λέσβ. (Πλομάρ. κ.ά.) ἀχρעיάνης Ρόδ. ἀχρειάνης Μακεδ. (Βλάστ. Σιάτ.) ἀχράν'ς Μακεδ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀχρειᾶνος < ἀχρεῖος.

1) Ἀχρεῖος, βωμολόχος, αἰσχροῦ Ἀνδρ. Ἡπ. Ἰμβρ. Λέσβ. (Πλομάρ. κ.ά.) Κάμπ. Μακεδ. (Βλάστ. Σιάτ.) Ρόδ. Σύμ.—Λεξ. Δημητρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀτσαλιάρεις, ἔτι δὲ ἀχρειάδικος, ἀχρειάνικος, ἀχρειάνιστος, ἀχρειάστος 4, ἀχρειόγλωσσος, ἀχρειολόγος, ἀχρεῖος Α2, ἀχρειόστομος. Πβ. ἀχρειᾶς, ἀχρειολογᾶς. β) Ἀγροῖκος, ἄξεστος Μεγίστ. γ) Ὁ ἀναιδὴς ἐκ τοῦ κόπου τῶν ἄλλων τρεφόμενος Μακεδ. (Ζουπάν.): Οὐ Θιὸς νὰ τοὺν ἀστραπουνκάψ' τοὺν ἀχρειάν'! 2) Ἑλληνόφωνος Μουσουλμᾶνος Ρόδ. Σύμ. 3) Βούλγαρος Μουσουλμᾶνος Μακεδ. 4) Τοῦρκος Δαρδαν. (Καλαφατ. Σίγ.)

5) Εἶδος πτηνοῦ Μεγίστ.

ἀχρειάνικος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀχρειάν'κους Μακεδ. (Βλάστ.)

Ἐκ τοῦ ἀχρειάνικο οὐδ. τοῦ ἐπιθ. ἀχρειάνης.

Ἀχρειάνης 1, ὁ ἰδ.

ἀχρειανιστιὰ ἡ, Λεξ. Δημητρ. ἀχρειαν'σιὰ Ἡπ. ἀχρειαν'σιὰ Ἡπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀχρειάνιστος. Διὰ τὸν τύπ. ἀχρειαν'σιὰ πβ. ἀ- στερητ. 1 β.

Αἰσχροτήτης, ἀναίδειας.

